

Zahajovací koncert festivalu

neděle 15. března 2026, 16:00

Chrudimská komorní filharmonie

Dirigent: Martin Profous

Program koncertu je promyšlenou mozaikou hudebních obrazů – nálad, krajin, tradic i mytických představ. Spojuje klasická díla s moderními kompozicemi, přičemž klade důraz na orchestrální barevnost, emocionální pestrost a výraznou vypravěčskou sílu. Hudba nás provází napříč kontinenty i stoletími – od temperamentního Španělska přes lyrické Apalačské hory, monumentální Kyjev nebo poetické Krkonoše až po rituální hloubku starých kultur. Záměrně se střídají skladby energické a jemné, staré a nové, slavnostní i hravé – aby vznikl koncert, který není jen posluchačským zážitkem, ale i cestou fantazií a emocemi napříč světem i lidským nitrem.

1. Nikolaj Rimskij-Korsakov – Španělské capriccio

Koncert slavnostně otevírá zářivě barevná, rytmicky živá skladba Španělské capriccio ruského skladatele Nikolaje Rimského-Korsakova. Tento mistr orchestrálních barev zde s velkou fantazií zpracoval španělské lidové motivy a vytvořil dílo, které oplývá jiskřivou energií a taneční lehkostí. Skladba vznikla v roce 1887 a již při premiéře zaujala svou hravou instrumentací. Rimskij-Korsakov původně uvažoval o sólovém koncertu pro housle, ale nakonec se rozhodl pro plně orchestrální verzi. Dílo oslavuje španělskou hudební tradici, přestože skladatel sám v této zemi nikdy nebyl.

2. Bedřich Smetana – Předehra k opeře Hubička

Předehra k opeře Hubička z roku 1876 patří k nejživějším orchestrálním úvodům Bedřicha Smetany. Opera sama je komedií ze selského prostředí, ovšem předehra je překvapivě energická a dramatická. Smetana zde mistrně využívá orchestr k vytvoření jiskřivého hudebního proudu, který předznamenává jak dramatické momenty, tak lyrickou vášeň příběhu. Hudební motivy z předehry se ve zbytku opery znovu objevují – typická je Smetanova práce s tematickou jednotou a rytmickou vitalitou.

3. Ottorino Respighi – Staré zpěvy a tance – Balletto (I. část)

Italský skladatel Ottorino Respighi se s velkou láskou věnoval hudební historii. Ve své orchestrální suitě Antiche danze ed arie per liuto (Staré zpěvy a tance) zpracoval renesanční a barokní melodie pro moderní orchestr. První část, Balletto, je založena na skladbě italského loutnisty Simone Molinara. Respighi zachovává původní tvar staré taneční hudby, ale obohacuje ji o barevnou, jemnou a lyrickou orchestraci. Výsledkem je elegantní a nadčasová hudba s klasicistní čistotou a moderní jemností.

4. Camille Saint-Saëns – Bacchanale z opery Samson a Dalila Výbušná a smyslná Bacchanale z opery Samson a Dalila je jedním z nejznámějších orchestrálních čísel Camille Saint-Saënsa. Zaznívá ve třetím dějství, v okamžiku opulentního pohanského tance v chrámu boha Dagona. Hudba je postavena na

orientálních rytmech a modalitách, s využitím exotických nástrojových barev – slyšíme například sóla hoboju či harf. Je to hudba naplněná vášní, extází i temnou hrozbou.

5. Robert Sheldon – Appalachian Morning

Americký skladatel Robert Sheldon je známý svou hudbou pro dechové orchestry a mládežnická tělesa. Appalachian Morning je jeho pocta krajině Apalačských hor – poklidná, lyrická skladba, která čerpá z tradice americké lidové hudby. Dílo má meditační, téměř filmový charakter. V jemných melodických liniích slyšíme ozvěny přírody, ranní mlhy i hlubokého klidu krajiny.

6. Georges Bizet – Aragonaise z opery Carmen

Taneční Aragonaise zaznívá v operním intermezzu před čtvrtým dějstvím Carmen Georgese Bizeta. Tento krátký, ale energický kus je inspirován tradičním tancem z oblasti Aragonie ve Španělsku. Hudba je rytmická, živá a v orchestru dominují kastaněty, tamburíny a temperamentní smyčce. Bizetova schopnost spojit dramatickou sílu s taneční ladností dává této miniatuře její jedinečný šarm.

7. Modest Petrovič Musorgskij – Velká brána kyjevská

Závěrečná část slavného klavírního cyklu Obrázky z výstavy vznikla jako hudební ztvárnění vítězného architektonického návrhu na monumentální bránu v Kyjevě. Musorgskij vytvořil působivý hudební obraz velikosti, síly a duchovní slavnosti. Orchestrace Maurice Ravela z roku 1922 tuto skladbu proměnila v jeden z nejpůsobivějších orchestrálních vrcholů 20. století. Monumentální zvuk, zvony a slavnostní fanfáry dávají posluchači pocit, že skutečně stojí před mohutnou branou národa.

8. Edward Grieg – Sarabande (ze suity Z časů Holbergových)

Tato stylizovaná barokní taneční forma je součástí suity, kterou norský skladatel Edvard Grieg napsal v roce 1884 u příležitosti 200. výročí narození dramatika Ludviga Holberga. Ačkoliv skladba vznikla v romantickém období, je poctou baroknímu stylu a formě. Sarabande je důstojná, melancholická a ušlechtilá. V její jednoduché kráse se odráží Griegův hluboký cit pro harmonii a eleganci.

9. Gustav Holst – Jupiter z cyklu Planety

Anglický skladatel Gustav Holst vytvořil svou orchestrální suitu Planety mezi lety 1914–1917. Každá věta je portrétem astrologického významu planety. Jupiter, nositel veselí je nejradostnější částí cyklu, plná optimistické energie a zpěvnosti. Střední část věty obsahuje hymnický motiv, který se později stal základem populární britské písně I Vow to Thee, My Country. Hudba Jupitera oslňuje svou majestátností a zároveň srdečností.

10. Vadim Petrov – Krkonošská pohádka

Hudební znělka ke známému českému televiznímu večerníčku Krkonošské pohádky se stala kulturním fenoménem. Vadim Petrov v ní vystihl jak pohádkovou poetiku, tak horský majestát Krkonoš. Hudba je něžná, ale pevná, s lidovým koloritem a rytmickou jednoduchostí. Ačkoliv je krátká, nese v sobě hluboký emocionální náboj, nostalgii i klid.

11. Karl Jenkins – Palladio (1. věta)

Toto moderní concerto grosso je inspirováno renesanční architekturou Andrea Palladia. Karl Jenkins, velšský skladatel, v něm spojil barokní styl s minimalistickými prvky a rytmickou moderností. První věta, známá

mimo jiné z reklamy na diamanty De Beers, vyniká pulzujícím rytmem a kontrastem mezi sólovými skupinami a celým orchestrem. Hudba je energická, přehledná a vizuálně sugestivní.

12. Vangelis – Chariots of Fire

Tato ikonická hudba k filmu Ohnivé vozy (1981) získala řeckému skladateli Vangelisovi Oscara a stala se jedním z nejznámějších motivů filmové hudby vůbec. Původně elektronická skladba byla několikrát adaptována i pro orchestrální provedení. Hudba zní slavnostně a zároveň niterně. Symbolizuje vytrvalost, víru a vnitřní sílu — ideály, které jsou univerzální.

13. Robert W. Smith – Rites of Tamburo

Americký skladatel Robert W. Smith je znám svou energickou hudbou pro dechové orchestry. Rites of Tamburo je inspirována rituálním bubnováním a dramatickými rytmickými strukturami. Skladba využívá silné perkusivní pasáže a temné harmonické vrstvy, které evokují jakousi dávnou, pohanskou slavnost. Je to dramatický závěr hlavní části programu.

Přídavky:

14. Leroy Anderson – The Syncopated Clock

Lehká a hravá miniatura amerického skladatele Leroye Andersona byla napsána v roce 1945 a získala obrovskou popularitu jako znělka televizního pořadu The Late Show. Hudba vtipně napodobuje tikot hodin pomocí perkusí a vyniká typickou andersonovskou elegancí a humorem.

15. Elliot del Borgo – Aboriginal Rituals

Skladba amerického skladatele Elliota del Borga čerpá inspiraci z domorodé rituální hudby. Není to folklor v doslovném smyslu, ale moderní, dramatická stylizace plná napětí, rytmů a tajemné atmosféry. Del Borgo využívá silné dynamické kontrasty a nezvyklé orchestrace k vyjádření rituální síly a kolektivní energie.